

LUM 9. razred

NAVODILA ZA DELO NA DOMU

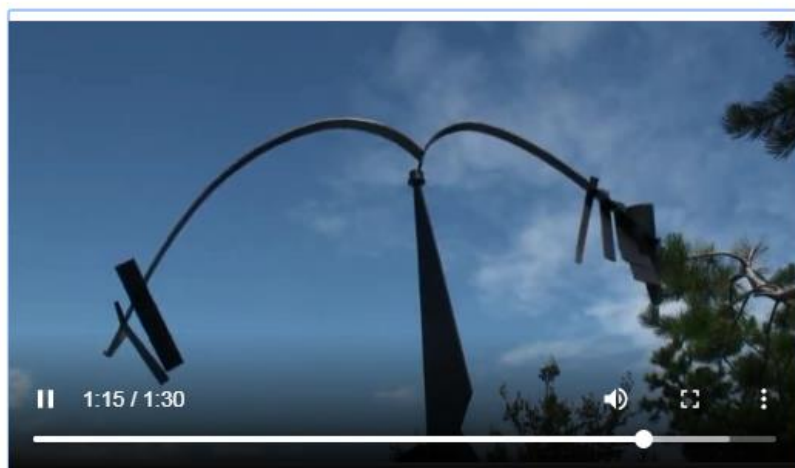
Pomagate si lahko z učbenikom LUM 9. razred <https://eucbeniki.sio.si/lum9/2853/index.html> . V kazalu poiščite Kiparstvo – Gibljivi kipi - Mobili.

1. PREBERITE SI TEORIJU

Kiparstvo | Gibljivi kipi – mobilni | Gibljivi kipi – mobilni

79/120

GIBLJIVI KIPI – MOBILI

Kiparski prostor postane zanimivejši, če se kipi v njem gibljejo, nihajo, obračajo ali kako drugače premikajo. Kipe, katerih deli se gibljejo oz. premikajo, imenujemo **gibljivi kipi** ali **mobili**. Za mobil se uporablja tudi izraz **kinetična skulptura**, ker se smer kiparske umetnosti, ki je opredeljena z gibanjem, imenuje **kinetična umetnost**.

mobil - gibljiv
kinesis (starogrška beseda) - gibanje

Že v tridesetih letih preteklega stoletja so nekateri umetniki (konstruktivisti) uporabili pridobitve tehnike in znanosti za svoje gibljive kipe, sama kinetična umetnost pa se je izoblikovala po letu 1950.

Mobile srečujemo tudi kot predmete v vsakdanjem življenju:

- mobilni nad otroško posteljico, namenjeni zabavi dojenčkov; dojenčki se zamotijo, ko opazujejo premikajoče se oblike, ki visijo na vrvicah,
- mobilni kot decembrska ali druga dekoracija za oblikovanje notranjega ali zunanjega prostora.

Terme & Wellness LifeClass Portorož, 2014

O sliki

Že leta 1927 je Alexander Calder, najbolj znan ustvarjalec mobilov, opozoril na možnost gibajočih se kipov. Njegovi prvi gibajoči se kipi so bili pravzaprav mehanske igračke, s katerimi je v mali cirkuški areni uprizarjal predstave za svoje prijatelje.

Alexander Calder, *Cirkus*, 1926-31, tkanine, žica in drugi materiali

O sliki Vir

Calder je ustvaril veliko mobilov. Eni so čisto majhni, drugi zelo veliki. Njegov mobil Drevo, ki stoji v Zürichu (Švica) je prav veličasten.

Prav v tem je tudi čar mobila: s premikanjem njegovih delov se spreminja tudi kiparski prostor. Zdi se nam, da je kip, ki ga imamo pred seboj, vsak trenutek drugačen.

Prav posebne premikajoče se kipe je ustvaril Švicar Jean Tinguely. Zbiral je razne odvržene predmete in iz njih ustvaril stroje. Njegovi kipi so iz koles vlakov in drugih vozil, raznih kovinskih okvirov, motorjev in drugih odpadkov, kakršne danes imenujemo staro železo. Zanimivo pri tem umetniku je, da je vse to železje skombiniral tako, da se giblje. Tinguely je vsekakor eden najpomembnejših predstavnikov kinetične umetnosti. Ena izmed njegovih kinetičnih skulptur je postavljena pred Muzejem Tinguely v Baslu.

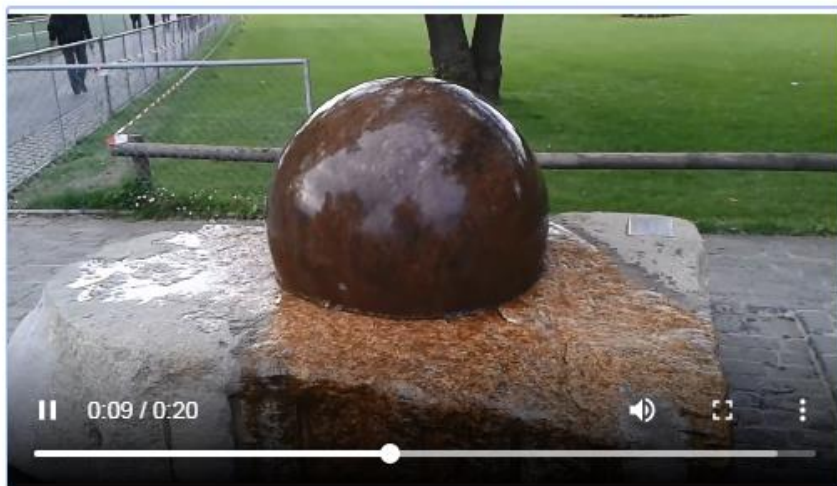

Jean Tinguely, *Fontana* pred muzejem Tinguely v Baslu (Švica), 1917, kovina

O sliki

Pri Calderju se mobilni zaniha že ob gibanju zraka, sape ali vetra, Tinguely je svojo umetnino pogнал z motorjem, lahko bi jo tudi s pomočjo elektrike. So skulpture, ki jih premaknemo tako, da se jih dotikamo (glej Soto na str. 6), so pa tudi kipi, ki jih spravimo v gibanje s pomočjo vode.

Takšna je tudi kamnita krogla, ki jo je ustvaril nemški umetnik Christian Tobin. Umetnik je s pomočjo posebne črpalke dosegel, da se težka kamnita krogla vrti na tanki plasti vode. Pričujoča kinetična skulptura stoji v enem izmed parkov v Zürichu v Švici.

Christian Tobin, Krogla v parku Zürichhorn, 1984

O sliki

Bistvo spodnje skulpture je prav v njeni gibljivosti. Obiskovalci se lahko dotikajo posameznih delov skulpture, lahko jih premikajo. Skulpturo lahko premika tudi veter, z zibanjem se posamezni elementi v središču dotikajo in ustvarjajo zvok. Kombinacija gibanja in zvoka vzbuja pri gledalcu prav posebna občutja.

Karen Macher Nesta, Urvnovešanje narave, 2013, les

O sliki

Tudi slovenski kiparji so v šestdesetih letih iskali vzore pri tujih kiparjih in oblikovali gibajoče se kipe. Omeniti velja Slavka Tihca, profesorja kiparstva na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Tudi njegova učenka Milena Braniselj se od konca sedemdesetih let prejšnjega stoletja v slovenskem prostoru najdosledneje ukvarja s kinetičnim oziroma mobilnim kiparstvom.

Milena Braniselj, *Mobil na veter*, 2001, les in kovina

O sliki

Gibajoči se kipi učinkujejo zračno in lahkotno, če so narejeni iz lahkih materialov. Lahko jih izdelamo tudi iz materialov, ki jih najdemo v naravi (školjke, storži, naplavine ...), lesa, stekla, pločevine, žice, umetnih snovi in tudi iz različnih odsluženih predmetov.

Skupina učencev 9. razreda, 2014, pločevina, odpadne zgoščenke, vrvice

Učenki 9. razreda, *mehki mobile*, 2005, seno in vrvice

POVZETEK

Mobili so giblivi kipi, ki se premikajo, nihajo, valovijo ali se kako drugače gibljejo in se s tem stalno spreminjajo. Običajno so sestavljeni iz lahkih materialov, njihovi deli pa so na različne načine povezani med seboj.

George Rickey, *Space Churn* v München-Neuperlach, 1972

O sliki Vir

Umetnine učinkujejo zračno in lahkotno. Lahko visijo v zraku, lahko pa so na posebnih podstavkih, ki jim omogočajo premikanje. Kakorkoli, njihovo ravnoesje ni trdno, nekatere že najmanjši sunek zraka spravi v gibanje. Prostor, ki ga zavzema mobil med gibanjem, se spreminja, in ko ga opazujemo, ga vsak trenutek vidimo nekoliko drugače.

Mobili delujejo lahkotno in v prostor posegajo dinamično. Premikajo se lahko mehansko, s pomočjo elektrike, s pomočjo naravnih pojavov (vetra, zraka, valov, rečnega toka, svetlobe, zvoka ...) in z dotikanjem.

Yaacov Agam, *Fontana Ogenj in voda*, Dizengoff Square, Tel Aviv, 1986

O sliki Vir

2. REŠITE NALOGE V UČBENIKU (5. naloga ni obvezna)

Kiparstvo | Giblivi kipi - mobilni | Naloge

84/120

NALOGE

1. Na sliki je gibljivo kiparsko delo. Če premečaš črke spodnje besede, boš izvedel, kako takšna dela imenujemo.

L M O I I B

Preveri Pomoč Počisti

Alexander Calder, Rdeči disk, 1973, pobarvana pločevina

O sliki Vir

2. Jesús Rafael Soto je znan predvsem po svojih kinetičnih skulpturah, ki sestojijo iz tankih visečih trakov, cevi, skozi katere se lahko gledalec sprehodi.

Jesús Rafael Soto, Kinetični objekt Penetrable, Jesus Soto Museum Ciudad Bolívar v Venezueli

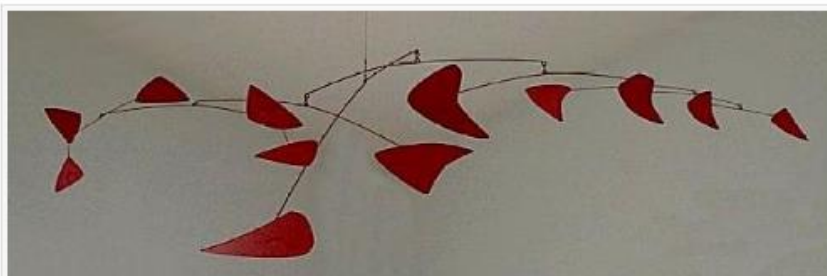
Kaj meniš, s čim povzroči gledalec spremembo gibanja te skulpture? Izberi pravilen odgovor.

Preveri

O sliki

>

3. Gibljivo skulpturo Rdeči mobil je Aleksander Calder oblikoval leta 1956 iz žice in pločevine in visi s stropa. Ukrivljene in stilizirane oblike izbrane barve delujejo lahko, premikajo oziroma gibljejo se že ob najmanjši sapi. Zakaj?

Aleksander Calder, Rdeči mobil, 1956

- ☐ zaradi majhne teže in gibanja zraka
- ☐ zaradi električnega motorja
- ☐ zaradi rdeče barve

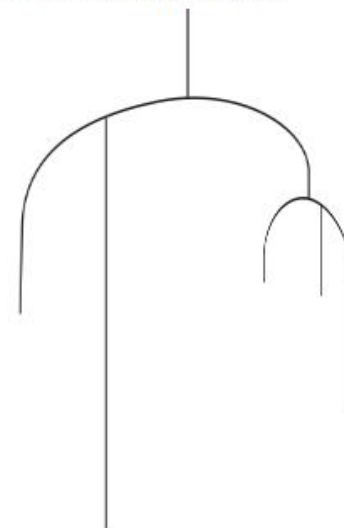
O sliki Vir

4. Označi pojme, ki so povezani s premikajočimi se kipi.

- ☐ statična skulptura
- ☐ kinetična skulptura
- ☐ relief
- ☐ mobil

Prikaži odzive

5. S pomočjo danih elementov oblikuj mobile.

1. držalo ☐ ☐ ☐ ☐

2. držalo ☐ ☐ ☐ ☐

3. držalo ☐ ☐ ☐ ☐

4. držalo ☐ ☐ ☐ ☐

5. držalo ☐ ☐ ☐ ☐

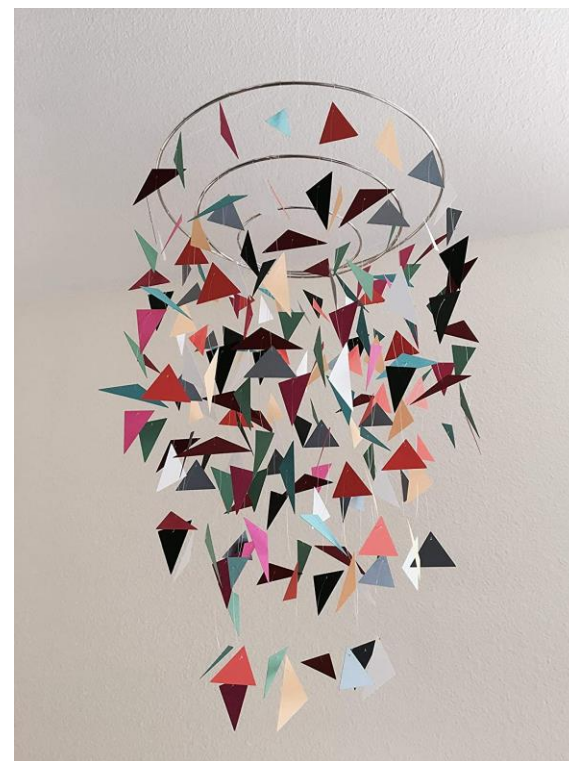
3. PRAKTIČNO DELO

Spoznali ste gibljive kipe.

Ves likovni material imamo v šoli, a verjamem, da vam naloga kljub temu ne bo povzročala težav - zaupam vaši iznajdljivosti!

Izdelali boste gibljiv kip – mobil.

Pri izbiri materialov bodite iznajdljivi – lahko uporabite odpadni material, lahko kaj nabereite v naravi itd.

Dodatna vprašanja in pojasnila ter fotografije vašega kiparskega izdelka mi pošljite **do 27.3.2020** na moj email tea.curk-sorta@os-sturje.si

Vsaka fotografija naj bo shranjena pod imenom, priimkom in razredom učenca, npr. Miha_Novak_9a

Kriteriji samoocenjevanja:

KRITERIJI	ŠTEVILO MOŽNIH TOČK	ŠTEVILO DOSEŽENIH TOČK
Postavitev kiparske kompozicije	5	
Stabilnost kiparskega izdelka, ravnovesje kompozicije	5	
Izvirnost, domiselnost, inovativnost mobila	5	
Likovna čistost in natančnost	5	